

Sebastian Świergiel, Karolina Buczkowska, AWF w Poznaniu

Wyjazdy na imprezy elektronicznej muzyki tanecznej formą kulturowej turystyki eventowej

Słowa kluczowe: event, elektroniczna muzyka taneczna, turystyka kulturowa, turystyka eventowa

Streszczenie:

Każdego roku, zarówno na świecie jak i w Polsce, organizowane są coraz nowsze eventy elektronicznej muzyki tanecznej, w których uczestniczą liczne grupy turystów, którzy z racji na nierzadko ogromne znanostwo tematu eventów i częsty w nich udział, zasługują na miano turystów kulturowych (turystyka związana z kulturą współczesną). Jest to jednak zjawisko jeszcze słabo zbadane, dlatego też poniższy artykuł jest pierwszą próbą spojrzenia na eventy elektronicznej muzyki tanecznej właśnie w kontekście turystyki kulturowej.

W artykule zawarto kolejno: rys historyczny eventów muzyki elektronicznej w Polsce oraz opis ich specyfiki i organizacji, a także bliższą charakterystykę wybranych z nich.

Kluczową część artykułu stanowią wyniki badań empirycznych dotyczących uczestnictwa turystów w eventach elektronicznej muzyki tanecznej w Polsce i za granicą.

Wprowadzenie

Turystyka kulturowa to taki rodzaj turystyki, w którym „jedynym lub dominującym motywem jest kultura”¹. Powyższą definicję sformułował geograf francuski oraz badacz turystyki kulturowej B. Barbier i wydaje się ona bardzo trafna. Na temat turystyki kulturowej wypowiada się również J. Małek, która określa ją jako: „(...) wszelkie formy podróży, których głównym motywem jest chęć kontaktu z kulturą w szerokim jego rozumieniu”². Termin opisuje również organizacja UNWTO podając, że: turystyka kulturowa „zaspakaja ludzkie pragnienie różnorodności, wykazując jednocześnie tendencję do podnoszenia poziomu kulturowego jednostek i zapewniając wzrost wiedzy, nowego doświadczenia i różnych spotkań”³. G. Richards z kolei formułuje to pojęcie następująco: „turystyka kulturowa to turystyka odnosząca się zarówno do wytworów kultury z przeszłości, jak i wytworów kultury współczesnej oraz sposobów życia danych grup ludzi lub regionów; obejmująca turystykę zorientowaną na dziedzictwo kultury oraz turystykę zorientowaną na kulturę współczesną”⁴.

Wśród form turystyki kulturowej, a ściślej ujmując, turystyki kultury współczesnej, znaczące miejsce zajmuje turystyka eventowa, zwana też turystyką imprez i wydarzeń kulturalnych. Zgodnie z definicją K. Buczkowskiej polega ona na udziale turystów w różnorodnych przedsięwzięciach filmowych, festiwalowych, karnawałowych, muzycznych, tanecznych, koncertach, widowiskach, paradach, fiestach, festynach. Przedsięwzięcia te mogą być zarówno imprezami podejmowanymi w ramach kultury „wysokiej”, jak i kultury popularnej i mających formy pozytywnie wpisujące się w kanony kultury ogólnoswiatowej⁵. Według A. Mikosa, mianem turystyki eventowej określić możemy podróże, których celem jest udział uczestników w specjalnie inscenizowanych imprezach, mających charakter kulturalny, ograniczony czas trwania i przyciągające turystów.

¹ Buczkowska K., *Turystyka kulturowa*, AWF im. E. Piaseckiego w Poznaniu, Poznań 2008, s. 18

² Kowalczyk A., *Turystyka kulturowa*, praca zbiorowa pod redakcją Andrzeja Kowalczyka, Uniwersytet Warszawski Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Warszawa 2008, s. 14

³ Rohrscheidt A.M., *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy*, KMB Druk oraz GWSHM Milenium w Gnieźnie, Gniezno 2008, s. 28

⁴ Buczkowska K., op.cit., s. 20

⁵ Tamże, s. 46

„Event” jest określeniem zapożyczonym z języka angielskiego na początku XXI wieku wraz z rozwojem masowych imprez kulturalnych, który w dosłownym tłumaczeniu oznacza „wydarzenie”, „impreza”. „Impreza” w polskiej terminologii rozumiana jest jako przedsięwzięcie organizowane „w celach rozrywkowych, propagandowych lub dochodowych”, a jej przykładem może być: widowisko, koncert, festiwal, czy zawody sportowe.

Jednym z popularnych ostatnio eventów, które przyciągają wielu turystów i fanów muzycznych są eventy elektronicznej muzyki tanecznej. Portal muzyki elektronicznej „clubtechno.pl” definiuje ten event jako „wielką, masową imprezę, która odbija się szerokim echem w mediach, jest znaczącym punktem w kalendarzu zarówno każdego szanującego się klubowicza, jak i artysty występującego za konsoletą”⁶. Podając za innym źródłem, określeniem „eventy elektronicznej muzyki tanecznej” nazywamy wielkoformatowe imprezy, realizowane z wielkim rozmachem, z udziałem publiczności, połączone z występem DJ-ów, prezentujących style elektronicznej muzyki tanecznej. Nieodłącznym elementem składowym sceny będącej swojego rodzaju centrum danego wydarzenia jest tzw. „gra świateł”, która jest tworzona za pomocą nowoczesnych urządzeń świetlnych (stroboskopy, lasery itp.) Kolejnym, istotnym elementem są wizualizacje, wyświetlane na odbiornikach wizualnych (ekrany led, telebimy itp.). Eventy są niewątpliwie występem artystycznym, korzystającym z najnowszych osiągnięć technicznych i organizacyjnych.

Uczestnikom tego typu eventów towarzyszy obcowanie ze specyficznym gatunkiem muzycznym. Eventy zapewniają rozrywkę i poznanie nowych treści muzycznych, wprowadzają w niecodzienność, zabawę, przygodę, angażuje psychikę, przynoszą szczęście i radość. Zabawa sprawia, iż człowiek odrywa się od nauki, pracy zawodowej i ucieka w odmienną, nową rzeczywistość, stwarza sobie warunki do odnowy sił zarówno tych fizycznych jak i psychicznych. Udział w evencie wiąże się zazwyczaj z wyjazdem do innej miejscowości, a nawet innego kraju, tak więc jego uczestnik zaspakaja także różnorodne potrzeby o charakterze turystycznym.

Dokonując klasyfikacji eventów muzyki elektronicznej, możemy podzielić je na tematyczne i nietematyczne. Tematyczne festiwale charakteryzują się określonym motywem przewodnim, według którego następnie układana jest cała scenografia, i którym ponadto przeważnie towarzyszą przedstawienia artystyczne, poprzedzające występy gwiazd wieczoru. Nietematyczne festiwale, nie mają określonego motywu przewodniego. Eventy można również podzielić ze względu na ich miejsce odbywania się. Wyróżniamy więc festiwale odbywające się w zamkniętych pomieszczeniach (hale, magazyny itp.) oraz festiwale typu „open air”, odbywające się na świeżym powietrzu. Stwarzają one większe możliwości logistyczne, ilościowe oraz audio-visual performance. Eventom typu „open air”, często towarzyszy pokaz sztucznych ogni.

Turystyka kulturowa – w rozumieniu definicji przytoczonych na początku artykułu – pełni bardzo ważną rolę w naszym życiu, wpływając na kształtowanie osobowości, pogłębianie wiedzy, a także rozwój zainteresowań, jak również wiąże się z naszym stylem życia. Potrzeby społeczne dotyczące tego typu turystyki są różnorakie. Wiele osób w wyjazdach na eventy elektronicznej muzyki tanecznej znajduje zaspokojenie osobistych, kulturalnych, czy turystycznych potrzeb. Udział w eventach urasta często do rangi hobby, zajmując człowieka bezinteresownie, pozwalając uciec mu w zabawę nasyconą innością, wyobraźnią, bogactwem wrażeń, nowymi wrażeniami i zdobywanymi wiadomościami.

Z roku na rok liczba osób wyjeżdżających na eventy elektronicznej muzyki tanecznej wzrasta, gdyż zwiększa się też liczba imprez o takim charakterze, organizowanych w wielu miastach świata (w tym Polski). W artykule zaprezentowane zostaną więc zagadnienia takie jak: muzyka elektroniczna oraz eventy z nią związane specyfika eventów elektronicznej

⁶ www.clubtechno.pl (dostęp dn. 10.12.2008 r.)

muzyki tanecznej w Polsce oraz wyniki badań empirycznych dotyczących eventów elektronicznej muzyki tanecznej.

Muzyka elektroniczna oraz eventy z nią związane

Nie byłoby współcześnie wielkoformatowych festiwali elektronicznej muzyki tanecznej, gdyby nie powstanie elektronicznej muzyki w latach 1980. i 1990. Wtedy to, za sprawą nowo powstających instrumentów muzycznych oraz urządzeń do obróbki dźwięku, rozpoczął się silny rozwój różnych jej gatunków, prowadząc do zacierania się granicy pomiędzy typową muzyką elektroniczną, a gatunkami należącymi do muzyki rozrywkowo-tanecznej, co zyskało dużą rzeszę zwolenników, zwłaszcza wśród młodych ludzi. Wraz z pojawieniem się muzyki elektronicznej, organizowane były pierwsze, początkowo jeszcze nielegalne, imprezy.

Duży wpływ na rozpropagowanie elektronicznej muzyki tanecznej miały środki masowego przekazu, głównie radio, Internet i telewizja.

Muzyka elektroniczna to gatunek, posiadający wiele odłamów, które przeplatając się ze sobą tworzą kolejne nowe. Wraz z rozwojem muzyki taneczno-rozrywkowej, powstały różnego rodzaju kluby taneczne, dające możliwość kreatywnego spędzania czasu wolnego. Rozwijać zaczęła się kultura klubowa i zjawisko tzw. clubbingu. Na stronach portalu muzyki elektronicznej możemy przeczytać, że: „undergroundowe kluby z muzyką taneczną to serce tego świata – to stąd wywodzą się wszystkie nowe nurty, trendy i brzmienia, które wcześniej czy później, w odpowiednio skomercjalizowanej wersji trafiają do szerszej publiczności. Tu bawią się pasjonaci, którzy o granej muzyce wiedzą często więcej, niż DJ, który ją prezentuje. Tu stawia się na jakość, na klimat, na drugie dno. Słuchacze chcą być edukowani, wymagają od DJ-a, by ich zaskakiwał, zbijał z tropu albo urzekał. Dla przypadkowego przechodnia, który zawita do takiego miejsca, wszystko jest zbyt trudne, niezrozumiałe, bo niezależna, elektroniczna muzyka taneczna to często eksperymenty, które dla słuchaczy komercyjnego radia będą nie do zniesienia. I to nie przez jednostajny bit, raczej przez ryzykowne rozwiązania brzmieniowe, atakujące wrażliwe uszy niczym post-rock”⁷.

Muzyka elektroniczna, to zgodnie z definicją: „muzyka tworzona głównie lub wyłącznie za pomocą elektrofonów (elektromechanicznych i elektronicznych instrumentów muzycznych) oraz urządzeń elektronicznych przetwarzających dźwięki pozamuzyczne lub generowane przez tradycyjne instrumenty akustyczne”⁸. Muzyka elektroniczna w porównaniu do innych gatunków jest nurtem, który rozwinął się szybko i z pełnym zaangażowaniem, aby osiągnąć pozycję jaką ma dzisiaj.

O tym, jak silnie rozwinęła się muzyka elektroniczna, świadczy mnogość gatunków, które powstały w jej ramach. Zaliczamy do nich gatunki takie jak:

- Ambient,
- Breakbeat,
- Dance,
- Downtempo,
- Drum and bass,
- Electro,
- Glitch,
- Hardcore,
- House,
- IDM,
- Industrial,
- Noise,
- Nu jazz,

⁷ www.ftb.pl (dostęp dn. 10.10.2008 r.)

⁸ Kotoński W., *Muzyka elektroniczna*, PWM S.A., Warszawa 2002

- Synth pop,
- Techno,
- Trance,
- Garage.

Z gatunków muzyki elektronicznej wyodrębniło się kilka stylów, które otrzymały status elektronicznej muzyki tanecznej. Termin ten jest zdefiniowany w internetowej encyklopedii jako „zbiór gatunków muzycznych wywodzących się z muzyki disco lat 1970. i z klasycznej muzyki elektronicznej, tworzonych za pomocą elektronicznych instrumentów muzycznych, takich jak: automaty perkusyjne, syntezatory czy sekwencery”⁹.

Istnieje wiele sporów odnośnie kategoryzacji gatunków elektronicznej muzyki tanecznej, niemniej jednak za najbardziej znaczące uznaje się następujące nurty:

- Ambient,
- Breakbeat,
- Drum and bass,
- House,
- Techno,
- Trance,
- Garage.

Szerokie zainteresowanie tą formą spędzania czasu wolnego w miejscu zamieszkania lub jako celu wyjazdu turystycznego, wymusiło organizację wielkich tanecznych imprez, przez profesjonalne agencje artystyczne. Z roku na rok zaskakują one uczestników eventów coraz nowszymi projektami i technicznymi rozwiązaniami.

Każdy event elektronicznej muzyki tanecznej jest inny, oryginalny, posiada własne cechy oraz specyficzną atmosferę, która przyciąga tłumy. Dość ciekawym dopełnieniem tych właśnie doznań kulturalnych jest organizowanie eventów tematycznych, połączonych z występami tancerzy, aktorów czy akrobatów.

Eventy stały się swojego rodzaju ikoną wschodzącego XXI wieku. Bawią się na nich pasjonaci, którzy wymagają od DJ-a, by ich zaskakiwał i urzekał. Dla przypadkowego przechodnia, który zawita w takie miejsce, wszystko jest zbyt trudne i niezrozumiałe, bo niezależna, elektroniczna muzyka taneczna to bardzo często eksperymenty, które dla takiej osoby są i będą nie do zniesienia.

Uczestnictwo w eventach rozwija ogólną sprawność fizyczną, koordynację ruchową oraz polepsza poczucie rytmu i przestrzeni poprzez formę aktywności jaką jest taniec. Oddziaływanie tańca na sferę psychiczną i fizyczną sprzyja wszechstronnemu rozwojowi osobowości. Ponadto poprzez uczestnictwo w eventach człowiek zyskuje pewność siebie, rozwija wyobraźnię, nabiera umiejętności życia w grupie, nawiązuje nowe znajomości, poszerza swoją wiedzę geograficzną, dzięki podróżowaniu do wyznaczonego celu, jakim jest miejsce odbywania się eventu.

W ostatnich czasach z powodu wzrostu zamożności społeczeństwa wiele osób decyduje się na podróż na event poza granice rodzimego kraju, do miejsc „narodzin” danej imprezy, bo to właśnie takie miejsce gwarantuje swojego rodzaju nietypowość, oryginalność i wyjątkowość, dużą porcję wrażeń kulturalnych oraz niezapomniane przeżycia. Do cieszących się największą popularnością światowych eventów bezsprzecznie należą: *Sensation* – Holandia (Amsterdam); *Qlimax* – Holandia; *Trance Energy* – Holandia; *Love Parade* – Niemcy; *Mayday* – Niemcy. Poniżej omówiono bliżej dwie z nich: *Love Parade* oraz *Sensation*.

⁹ Kotoński W., *Muzyka elektroniczna*, PWM S.A., Warszawa 2002; www.wikipedia.org (dostęp dn. 8.10.2008 r.)

Love Parade

Ryc.1. Logotyp Love Parade
Źródło: www.qbn.com

Love Parade (Parada Miłości) – jest to bez wątpienia największa cykliczna plenerowa impreza fanów muzyki techno na świecie, organizowana każdorazowo w jednym z niemieckich miast (1,6 miliona uczestników w Dortmundzie w 2008 roku). Charakterystycznym elementem jest forma festiwalu polegająca na przemarszu głównymi ulicami miasta pośród platform zlokalizowanych na samochodach ciężarowych, dysponujących wysokiej klasy sprzętem grającym, oprawą świetlną oraz grupą bawiących się ludzi. Dominujące formy muzyki to trance, house, techno, schranz oraz minimal. Matthias Roeningh (Dr. Motte) – organizator *Love Parade* powiedział: „Z dźwięku i rytmu powstaje muzyka i taniec. Na *Paradzie Miłości* tańczymy przy muzyce, którą kochamy. *Parada Miłości* jest jedną wielką międzynarodową kulturą, którą my stworzyliśmy dla siebie. Budzimy muzykę do życia i tańczymy razem, dzielimy się doświadczeniami, możemy się od siebie uczyć i dać szansę wspólnemu rozwojowi. Muzyka jest ciągle w ruchu, unosi nas ponad nasze własne granice. Muzyka jest wolna i uwalnia taniec. Muzyka jest w sercach wszystkich ludzi, we wszystkich krajach i narodach. Muzyka posługuje się wieloma językami i jest zrozumiała dla wszystkich. Muzyka dosięga naszych dusz, zawiera miłość siłę i mądrość. Muzyka daje nam odwagę, życie, świadomość, dzięki której wspólnie potrafimy osiągnąć życie w przyjaźni i wolności”¹⁰.

Pierwsza *Parada Miłości* w Berlinie Zachodnim odbyła się w dniu 1 lipca 1989 roku, kilka tygodni przed zburzeniem muru berlińskiego. Grupa 150 osób, które chciały wspólnie z DJ-em Dr. Motte obchodzić jego urodziny wyruszyła o godzinie 18.00 przez miasto z Wittenbergplatz i przespacerowała przez ulicę Kurfürstendamm. Imprezę ze względów formalnych wpisano jako demonstrację polityczną. Odbyła się ona pod hasłem *Friede, Freude, Eierkuchen* czyli *Pokój, Radość i Omlet*. Przesłaniem była równość, tolerancja i brak zgody młodego pokolenia na granice dzielące ludzi i kraje.

Mówiąc o *Love Parade*, śmiało można powiedzieć, że jest to impreza wielopokoleniowa. Fakt ten potwierdza niespotykane na innych eventach zróżnicowanie wiekowe. Maszerując wzdłuż Strasse des 17 Juni można spotkać kolorowo ubrane osoby w wieku powyżej 60 lat, a także rodziców z dziećmi w wózkach.

Co roku, uczestnicy mogą się spodziewać najlepszych DJ-ów z całego świata, dla których jest to duże przeżycie – grać dla takiej liczby osób. Niewiele jest na świecie festiwali, z tak bogatym line-upem. „Niemcy to światowe centrum muzyki elektronicznej, a *Love Parade* to jeden z najbardziej niesamowitych festiwali / instytucji na planecie. Jestem bardzo szczęśliwy, że biorę w tym udział”, przyznał DJ **Moby**¹¹.

¹⁰ www.djworld.pl (dostęp dn. 7.12.2008r.)

¹¹ www.ftb.pl (dostęp dn. 10.12.2008r.)

Fot.1. Widok z lotu ptaka podczas Love Parade
Źródło: www.martin-christmann.de

Love Parade jest eventem, podczas którego każdy może pokazać kim naprawdę jest. Każdy może przewyciężyć swoją nieśmiałość i wyrazić swoje uczucia, bo przesłanie nadal głosi równość, miłość i tolerancję. Z tego też względu można spotkać różnego rodzaju przebierańców i artystów, którzy w ten właśnie sposób wyrażają swoje emocje. Innym charakterystycznym elementem wyrażania swoich uczuć jest taniec. Można tu spotkać bez wątpienia najwięcej styli tanecznych na całym świecie. Ciekawą formą wyrazu jest także taniec na semaforach ulicznych, lampach, budkach telefonicznych czy reklamach. Dziennikarz B. Winczewski w swoim artykule napisał – „W *Love Parade* biorą udział ortodoksyjni fani tej muzyki, którzy z całego świata przybywają do Berlina, by zobaczyć w akcji ulubionych DJ-ów. Są tu także ci, którzy raz w roku pozwalają sobie na odrobinę ekstrawagancji. Garnitury, żakiety i telefony komórkowe zamieniają na fryzury we wszystkich kolorach tęczy, metalowe hełmy, gwizdki i fluorescencyjne diabelskie różdżki”¹².

Przyglądając się specyfice i kształtowi imprez typu *Love Parade*, zauważa się liczne podobieństwa z paradami karnawałowymi, sięgającymi tradycją aż do czasów antycznych.

Sensation

Ryc.3. Logotyp Sensation
Źródło: www.muzyka.gery.pl

Sensation to „the World's leading dance event”, czyli wydarzenie, które w zakresie eventów tanecznych przewodniczy i prowadzi na świecie i jest w tym bardzo wiele prawdy. Jest to największa impreza fanów muzyki trance, a zainteresowanie tym spektakularnym wydarzeniem jest tak duże, że co roku w ciągu dwóch godzin, rozchodzi się 40.000 biletów, a wielu fanów pozostaje zawiedzionych, gdyż nie jest dane im je zdobyć. Bilety kupowane są kilka miesięcy przed imprezą, gdy nie jest jeszcze znany nawet line-up, czyli skład DJ-ów,

¹² Winczewski B., „Machina” nr 9, 1997.

którzy zaszczycą fanów swoją obecnością. W 2007 roku podczas konferencji prasowej w Polsce, szef ID&T – agencji, która stworzyła tę najbardziej pożądaną imprezę, powiedział: „W przypadku *Sensation* muzyka nie jest najważniejsza. Przede wszystkim chodzi o wyjątkowy klimat, o niezwykle show, o to, by wszyscy byli pod wielkim wrażeniem tego, co widzą i słyszą, by czuli, że biorą udział w czymś naprawdę wyjątkowym”¹³.

Fot.2. *Sensation White* – Niemcy

Źródło: www.veltins-arena.de

Pierwsza edycja *Sensation* odbyła się w 2000 roku na stadionie Ajaxu Amsterdam, który to do dnia dzisiejszego pozostał areną tej imprezy. Wtedy jednak to organizatorom udało się zapelnąć zaledwie połowę obiektu – bawiło się w nim ostatecznie 20.000 ludzi. W 2001 roku nastąpił wielki triumf *Sensation*, a od tego też roku zaczął obowiązywać tak zwany „dress code” – uczestnicy byli zobowiązani do ubrania się na białą, co sprawiło, że impreza ta nabrała specyficznej atmosfery i swojego rodzaju klimatu. Same narodziny pomysłu mają jednak smutną historię: gdy Miles – współzałożyciel agencji „ID&T” – zginął tragicznie w wypadku samochodowym, aby uczcić jego pamięć, jego brata Duncan Stutterheim poprosił uczestników imprezy, aby ubrali się na białą, tak jak osoby obecne na pogrzebie Milesa.

Sensation jest eventem tematycznym. Każdej nowej edycji towarzyszy jakaś myśl przewodnia, pod którą następnie układany jest cały wystrój i choreografia. Warto dodać, że *Sensation* to nie jest tylko zwykła scena, DJ-e czy tańczący klubowicze, ale wielki show. Show laserów, świateł, występów teatralnych, pokazów pirotechnicznych i akrobacji artystycznych. Każdej imprezie towarzyszy specyficzny charakter, a organizatorzy co roku zaskakują uczestników niezwykle pomysłami.

Specyfika eventów elektronicznej muzyki tanecznej w Polsce

Polska znajduje się obecnie w ścisłej światowej czołówce pod względem organizacji eventów. Świadczą o tym wypowiedzi zagranicznych DJ-ów, którzy chętnie odwiedzają nasz kraj, by brać w nich udział, a także spora liczba obcokrajowców, przybywających na te imprezy.

1. Rys historyczny eventów muzyki elektronicznej w Polsce

Na przełomie lat 1980. i 1990., Wojciech Szymocha (DJ Radia „Zet”) oraz Dariusz Hajn, (członek zespołu „Dezserter”) zorganizowali pierwszą nielegalną klubową imprezę

¹³ www.ftb.pl (dostęp dn. 04.12.2008 r.)

taneczną w Polsce. Impreza odbyła się w zrujnowanej łaźni w centrum Warszawy przy ulicy Chmielnej. W kolejnych latach inicjatorzy imprezy wynajmowali ośrodek wioślarski „Horyzont”, który miał przejść do historii jako pierwsze imprezy acid house w stolicy, a następnie próbowali swoich sił w klubach studenckich „Babylon” i „Alfa”, lecz niestety ich działalność kończyła się przeważnie po jednej lub dwóch imprezach.

Wiosną 1992 roku w kotłowni Instytutu Maszyn Matematycznych w Warszawie powstał klub „Space Filter”, zwany przez wszystkich „Filtry”. To właśnie w nim narodziła się polska kultura techno, w nim też pierwsze kroki stawiali DJ-e, tacy jak Sesiz, Perez czy Bogusz Jr. Pomysłodawcą i właścicielem był Michał Stykiem. Z powodu różnych czynników zewnętrznych, związanych głównie z bandytami, klub po pół roku został zamknięty.

Mniej więcej w 1994 roku muzyka klubowa pojawiła się w Poznaniu. Za jej propagatora uważa się Macieja Ostoję-Zagórskiego z Radia „S”. Puszczając on muzykę w nieistniejącym już „Malta Club”. Od 1995 roku imprezy techno na dobre zadomowiły się w poznańskim klubie „Eskulap”. Tutaj też wychowali się tacy DJ-e jak: Wookie, Moi, Basic, Ash, Mik Sync czy Mate K. W klubie Eskulap, gościły między innymi takie gwiazdy jak: Christian Vogel, Neil Landstrum, Dan Bell, Antoine Clamaran, Johan Gielen, James Zabiela czy Armin van Buuren i Markus Schulz. Popularny „Eskulap” znany jest również z cyklu imprez pod patronatem berlińskiego Tresora. Ponadto, znaczący udział w rozwoju wielkopolskiej kultury klubowej miał klub „Ekwador” w Maniczkach, który często gościł zagranicznych DJ-ów.

Intensywny rozwój muzyki elektronicznej oraz kultury klubowej w Polsce nastąpił w drugiej połowie lat 1990., w czym znaczący udział miał klub „New Alcatraz” w Łodzi. Właściciele zamkniętego następnie klubu, stworzyli 24 Lutego 1996 roku „New Alcatraz Mega Party Organization”, czyli pierwszą agencję eventową w Polsce, która miała w zamyśle organizację elektronicznych imprez tanecznych. 13 września 1996 roku zorganizowali oni pierwszą w Polsce wielkofromatową imprezę dnia pod nazwą *Welcome Back Party*, która zgromadziła w Łódzkiej Hali Sportowej ponad 5 tys. osób. W 1997 roku odbyła się pierwsza *Parada Wolności* (czyli *Dj Mix Festival*), wzorowana na berlińskiej *Love Parade*. Przeszła ona główną ulicą Łodzi – ulicą Piotrkowską. Następnie korowód wszedł do hali sportowej, gdzie zebrani klubowicze bawili się do rana. Brak zgody władz miasta Łodzi sprawił, że w 2003 roku parada już się nie odbyła.

Pisząc o imprezach organizowanych w drugiej połowie lat 1990. warto wspomnieć jeszcze o *New Alcatraz Techno Carnaval Party*, którą zorganizowano 6 lutego 1998 roku w Łodzi. Dnia 15 maja 1998 roku agencja artystyczna „My Sweet Music” zorganizowała z kolei w Poznaniu w Hali Arena imprezę pod nazwą *Open House Party*. Wystąpili na niej tacy artyści jak: DJ Quicksilver, Tank Live Act, DJ Jaco, DJ Pulp, DJ Magic. W XXI wieku nastąpił rozkwit festiwali elektronicznej muzyki tanecznej w Polsce. Dnia 10 listopada 2000 roku, w katowickim Spodku odbyła się pierwsza polska edycja *Mayday* – halowej imprezy tanecznej, która wywodzi się z Niemiec. Do kolejnych najbardziej udanych bez wątpienia można zaliczyć cykl imprez z serii *Viva Club Rotation Party*, *Amsterdam Dance Mission* oraz *Warsaw Summer Open Air Festiwal*. Powstaje wiele krajowych projektów oraz organizowane są polskie edycje znanych już za granicą imprez, których z roku na rok przybywa.

2. Najważniejsze eventy elektronicznej muzyki tanecznej w Polsce

Każdego roku w Polsce organizowane są liczne eventy elektronicznej muzyki tanecznej. Odbywają się one zarówno w małych, jak i dużych miastach w przeróżnych miejscach: halach, obiektach sportowych, amfiteatrach, budynkach fabrycznych, na płytach lotnisk, nad akwenami, na polanach koncertowych, a nawet w historycznych obiektach zabytkowych i in..

Do znaczących eventów muzyki elektronicznej zalicza się w Polsce obecnie:

1. *Armin Only* (Hala Arena – Poznań),
2. *ATB & Friends in Concert* (Hala Arena – Poznań),
3. *Audioriver* (Płock),

4. *Beach Party* (Gdynia, Sopot),
5. *Color Of Sounds* (Nowogród koło Łomży),
6. *Creamfields* (Lotnisko Raków-Wrocław; Lotnisko Szymanów Wrocław; Lotnisko Bagicz – Kołobrzeg – Ustronie Morskie),
7. *Dance Lake Event* (Bytów Dąbie),
8. *Dancetination* (Hala Arena – Poznań),
9. *Electric Kingdom* (Hala Arena – Poznań),
10. *Electric Mind* (Stocznia Gdańska),
11. *Electropolis* (Gorzów),
12. *Energy One* (Hala Arena – Poznań),
13. *EnHouse* (Hala Łuczniczka – Bydgoszcz),
14. *EnTrance* (Hala Łuczniczka – Bydgoszcz),
15. *Euforia Festiwal* (Boszkowo k. Leszna),
16. *Feel the Freedom* (Plac Targowy – Wągrowiec),
17. *Global Gathering* (Tor Poznań),
18. *Global Nation* (obiekty targowe – Kielce),
19. *Godskitchen* (Hala Stulecie Wrocław),
20. *House Summer Session* (Ruda Śląska),
21. *I Love New Year* (Hala Stulecia – Wrocław),
22. *Independance* (Hala Arena – Poznań),
23. *Insomnia Festiwal* (Osieczka k. Leszna),
24. *Lech Party Inspiration* (Hala “Expo” we Wrocławiu),
25. *Mayday* (Katowicki Spodek),
26. *Mission To Trance* (Gdańsk),
27. *Nature One* (Lotnisko w Muchowcu),
28. *OCE: Outdoor Clubbing Experience* – (Bydgoszcz),
29. *Palace Of Trance* (Pałac Konstantego Zamoyskiego – Warszawa),
30. *Revolution* (Hala Arena – Poznań),
31. *RMI Summer Party* (Hala Arena – Poznań),
32. *RMI Trance X-plosion* (Hala Arena – Poznań),
33. *Sensation White* (Hala Stulecia – Wrocław),
34. *Sound Empire – Armin Van Buuren* (Hala Stulecia – Wrocław),
35. *Sounds of ElectroCity* (Jezioro Kunice k/Legnicy przy trasie Wrocław- Legnica),
36. *Soundtropolis* (Ogrodzieniec),
37. *Stadium Of Sound* (Stadion Lecha – Poznań),
38. *Sudety Sound* (Stadion w Bielawie),
39. *Summer City With Ferry Corsten* (Tor Malta – Poznań),
40. *Summer Dream Festiwal* (Warszawa – Pola Mokotowskie),
41. *Summer Of Love* (Szczawno Zdrój),
42. *Sunrise Festival* (Amfiteatr – Kołobrzeg),
43. *Sunrise With Ekwador* (Amfiteatr – Kołobrzeg),
44. *Sunrise With Ekwador* (Rewal),
45. *Terminal Summer Beat* (Bydgoszcz),
46. *Terminal Summer Beat* (Bydgoszcz),
47. *Tiësto Central Eastern European Tour 2005* (Hala Stulecia – Wrocław),
48. *Tiësto Elements Of Life Tour* (Hala Stulecia – Wrocław),
49. *Toxicator* (Chorzów),
50. *Trance Connection* (Spodek – Katowice),
51. *Tunnel Carnival* (Spodek – Katowice),
52. *Tunnel Electrocitiy* (Klasztor Cystersów w Lubiążu),
53. *Warsaw Summer Open Air Festival* (Warszawa),

54. *Welcome To... Amnesia Ibiza* (polana koncertowa – Malta Poznań).

Poniżej omówiono jeden z najważniejszych eventów elektronicznej muzyki tanecznej, jakim jest *Sunrise Festiwal*.

Sunrise Festival

Ryc.4. Logotyp Sunrise Festival
Źródło: Gdańsk.dlastudenta.pl

Sunrise Festival jest to najbardziej popularny za granicą polski event, a zarazem najbardziej pożądany przez klubowiczów. Co roku cieszy się ogromnym zainteresowaniem, takim że na wiele dni przed tym wielkim wydarzeniem brakuje nawet biletów, a Kołobrzeg – w którym odbywa się ten festiwal, jest wypełniony turystami z całej Polski i z zagranicy.

Początki idei *Sunrise Festiwal* sięgają 25 lipca 1999 roku, kiedy to Krzysztof Bartyzel (DJ Kris), związany z klubem „Manieczki Ekwador Exclusive Resident”, wyprawił swoje imieniny (25 lipca) w klubie „Miami Nice” w Mielnie. Impreza zwana *Imieniny Krisa* lub *Cztery dni śmierci*, została przeniesiona w 2003 roku do Kołobrzegu ze względu na małą powierzchnię mieleńskiego klubu i zaistniała wtedy pod hasłem *Sunrise with Ekwador*. Słoneczne lato, szum morza oraz kołobrzescki amfiteatr, to trzy rzeczy, które kojarzą się wielu osobom z wakacjami. Pierwsza edycja festiwalu *Sunrise* odbyła się 25 lipca 2003 roku i trwała 2 dni. W sobotni poranek na kołobrzesckiej plaży pod pomnikiem Zaślubin z Morzem odbyło się after-party, gdzie przy rytmach elektronicznej muzyki można było bardzo miło spędzić czas, odpocząć lub potańczyć w morzu.

Event stał się imprezą cykliczną i wpisał się na stałe w lipcowy terminarz kołobrzesckiego amfiteatru i każdego szanującego się klubowicza. Z biegiem lat event przybrał formę festiwalu tematycznego z motywem przewodnim. Event urozmaicają występy artystów, pokazy sztucznych ogni oraz wiele różnorodnych atrakcji. Dopełnieniem każdego z nich jest after-party na plaży.

Fot.3. After-party na plaży – Sunrise Festival 2006
Źródło: www.mdt-agency.pl

3. Agencje artystyczne-eventowe w Polsce

W związku z silnym rozwojem gatunków elektronicznej muzyki tanecznej w Polsce w ostatnich latach, powstało już sporo agencji zajmujących się organizacją tego typu imprez o charakterze masowym. Mimo, iż pierwsze tego typu agencje powstały w Polsce nawet dziesięć lat temu, to brak jest do końca sprecyzowanej nazwy tego typu działalności. W języku potocznym używane są trzy określenia: agencje artystyczne, agencje muzyczne oraz agencje eventowe. Agencje zajmują się organizacją imprez, w głównej mierze opartych na koncertach muzycznych, a całość tworzy swojego rodzaju spektakl artystyczny. Każdego roku powstają nowe agencje, które swoimi projektami uatrakcyjnijają polską i zagraniczną scenę klubową.

Wśród polskich agencji możemy wyróżnić:

- Agencję Artystyczną Acid People
- Agencję Artystyczną Dee Jay Art Promotion Group
- Agencję Artystyczną East West Events
- Agencję Artystyczną FTB Booking
- Agencję Artystyczną MDT Agency
- Agencję Artystyczną MSM Events
- Agencję Artystyczną Sentence
- Agencję Artystyczną Soundtrade

Wśród zagranicznych agencji możemy wyróżnić:

- Agencję Artystyczną Art of Dance
- Agencję Artystyczną ID&T
- Agencję Artystyczną I-motion
- Agencję Artystyczną UDC Events
- Agencję Artystyczną United Music
- Agencję Artystyczną Q-dance

Wiele z agencji polega na własnych projektach i pomysłach. Niektóre z nich bazują na zagranicznych licencjach lub też zajmują się podwykonawstwem dla innych firm. Niemniej jednak, wiele z nich posiada jakiś swój flagowy projekt, cechujący daną agencję.

Wyniki badań empirycznych dotyczących eventów elektronicznej muzyki tanecznej

Badanie empiryczne przeprowadzone zostały podczas trzech eventów elektronicznej muzyki tanecznej. Pierwszym z nich była niemiecka *Love Parade*, która odbyła się 17 lipca 2008 roku na autostradzie B1 w Dortmundzie. Drugim miejscem, w którym poddano badaniu uczestników był *Sunrise Festival*, który miał miejsce w dniach 25-27 lipca 2008 roku w Kołobrzegu, trzecim natomiast *Sensation White Poland* w dniu 25 października 2008 roku, w Hali Stulecia we Wrocławiu.

Analizie zostały poddane wszelkie zgromadzone informacje na temat eventów oraz charakterystyka społeczno-demograficzna respondentów, a także następujące cechy kwalifikacyjne: płeć, wiek, status społeczny, wykształcenie.

Anonimowa ankieta objęła 146 losowo wybranych osób. W badaniach wzięło udział 114 osób mieszkających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i 32 osoby mieszkające za granicą.

Głównym celem badania było spojrzenie na eventy elektronicznej muzyki tanecznej jako na atrakcyjną formę turystyki kulturowej i sposób spędzania czasu wolnego. Celami szczegółowymi przeprowadzonych badań było przede wszystkim zebranie jak największej ilości informacji na temat eventów elektronicznej muzyki tanecznej oraz elementów z nimi związanych. W celu uzyskania obiektywnych i rzetelnych opinii, zastosowano metodę sondażu diagnostycznego. Podstawową techniką badawczą była anonimowa ankieta.

Wyniki pozyskane w drodze analizy materiałów badawczych pozwoliły na wyprowadzenie następujących wniosków:

- 77,7% badanych to osoby, które uczestniczą w eventach elektronicznej muzyki minimum 1 rok, zaledwie 12,3% to osoby, które dopiero co rozpoczynają swoją przygodę związaną z eventami.
- 72,6% ankietowanych uczestniczy minimum raz na trzy miesiące w eventach elektronicznej muzyki tanecznej.
- 38,4% osób bierze udział zarówno w polskich jak i zagranicznych eventach elektronicznej muzyki tanecznej, a ponad połowa (54,8%) respondentów uczestniczy tylko w rodzimych eventach.
- Głównym środkiem transportu na eventy elektronicznej muzyki tanecznej jest samochód, a następnie pociąg i autokar.
- Wyjazdy polskich fanów-turystów na eventy elektronicznej muzyki tanecznej w większości mają charakter zorganizowany i są w pełni zaplanowane, natomiast wyjazdy fanów-turystów zagranicznych na eventy elektronicznej muzyki tanecznej przez respondentów mają z kolei charakter niezorganizowany, często spontaniczny.
- Głównym motywem podjęcia uczestnictwa w eventach elektronicznej muzyki tanecznej były zainteresowania związane z muzyką.
- Dla większości badanych eventy elektronicznej muzyki tanecznej są m.in. formą relaksu, możliwością oderwania się od szarej rzeczywistości, a także wyrażenia i przekazania swoich emocji.
- Głównymi motywami, którymi kierują się ankietowani przy wyborze eventu, są interesujący program imprezy (line-up) i atmosfera, która danemu wydarzeniu towarzyszy.
- 74% badanych ma świadomość czym jest turystyka kulturowa.
- Ponad połowa respondentów, oprócz uczestnictwa w eventach, spędza czas wolny w miejscowości, w której się on odbywa na aktywnym wypoczynku sportowo-rekreacyjnym.
- Muzyka, będąca jedną z form spędzania czasu wolnego jest jednym z najczęściej wskazywanych zainteresowań pośród respondentów.
- Dla respondentów, event elektronicznej muzyki tanecznej, powinien być swojego rodzaju wydarzeniem kulturalnym, w skład którego, oprócz występu DJ-ów, wchodzi też: występy tancerzy, akrobatów i inne atrakcje urozmaicające występ gwiazd wieczoru.
- Zdecydowana większość ankietowanych (83,6%) preferuje eventy tematyczne z ściśle określonym motywem przewodnim, pod który następnie układana jest scenografia i choreografia wydarzenia.
- 87,7% Polaków uczestniczących w tego typu imprezach jest zadowolonych z organizowanych w Polsce eventów elektronicznej muzyki tanecznej.
- 68,7% turystów zagranicznych jest zadowolona z eventów organizowanych w ich rodzimych krajach.
- Problemy z dojazdem na miejsce imprezy oraz zbyt wysokie ceny biletów uznane są za główne powody niezadowolenia turystów zagranicznych z organizowanych w ich krajach eventów.
- 82,2% badanych jest zdania, że nie ma eventu, którego by nie polecili.
- Najbardziej pożądanym eventem wśród ankietowanych jest *Sensation White w Amsterdamie*.
- Dla osób narodowości polskiej, głównym problemem utrudniającym uczestnictwo w zagranicznych eventach elektronicznej muzyki tanecznej jest bariera cenowa.
- Dla większości osób niebędących narodowości polskiej, wyjazd na event za granicę nie stanowi problemu, aczkolwiek wśród pozostałych główną przeszkodą są różnice kulturowe.

Przeprowadzone badania pozwoliły również na stworzenie wizerunku uczestnika eventów tanecznej muzyki elektronicznej. Zgodnie z nimi są to z reguły osoby młode, niebędące w stałym związku małżeńskim, pochodzące w dużej mierze z miast powyżej 500 tysięcy mieszkańców, będące pasjonatami takiej formy wyjazdów i spędzania czasu wolnego.

Podsumowanie

Z roku na rok, zarówno na świecie jak i w Polsce, powstają coraz nowsze eventy elektronicznej muzyki tanecznej, które mają na celu wzbogacać czas wolny jednostki o nowe doznania kulturowe i zachęcać do przyjazdu i aktywnego udziału w nich. Fani będący nierzadko ogromnymi znawcami tematu, zachęcenii ofertą danego eventu, stają się mimo woli turystami – w tym przypadku turystami kulturowymi.

Artykuł jest pierwszą próbą spojrzenia na eventy elektronicznej muzyki tanecznej w kontekście turystyki kulturowej związanej z kulturą współczesną. Badania w tym zakresie autorzy zamierzają w przyszłości kontynuować.

Bibliografia

- Bogacz M., Dłużyński A., *Encyklopedia Techno*, „Techno Party”, nr 16 (1/00), 18 (3/00), 19 (4/00)
- Buczowska K., *Turystyka kulturowa*, AWF im. E. Piaseckiego w Poznaniu, Poznań 2008, s. 18
- Dłużyński A., *Encyklopedia Ambientu*, „Techno Party”, nr 13 (7/99), 14 (8/99)
- Kotoński W., *Muzyka elektroniczna*, PWM S.A., Warszawa 2002
- Kowalczyk A., *Turystyka kulturowa*, praca zbiorowa pod redakcją Andrzeja Kowalczyka, Uniwersytet Warszawski Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Warszawa 2008, s. 14
- Mikos v. Rohrscheidt A., *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy*, GWSH-M Milenium, Gniezno 2008, s. 28
- Thorne T., *Mody, kulty, fascynacje. Słownik pojęć kultury postmodernistycznej*, WWL MUZA S.A., Warszawa 1999
- Winczewski B., „Machina”, nr 9, 1997
- www.clubtechno.pl
- www.wikipedia.pl
- www.wikipedia.org
- www.djworld.pl
- www.ftb.pl
- www.sentence.pl

Excursions to electronic dance music performances as a form of event cultural tourism.

Abstract

Every year, both in the world and Poland, electronic dance music events are organized. Tourists who attend them can be named cultural tourists (of modern culture) because of their often wide knowledge of the subject and their frequent participation in the events. The article is an attempt to investigate this rarely-analyzed phenomenon in the context of cultural tourism. It includes the following: the outline of music events history in Poland, the description of their character and organization, and a more detailed characteristic of some chosen events. The key part of the article presents the results of empirical research regarding tourists' participation in such events in Poland and abroad.